

Ksawery Jasiak

Porucznik Alfons Olejnik „Babinicz” – komendant oddziału partyzanckiego SOS „Oświęcim” Konspiracyjnego Wojska Polskiego

Rocznik Wieluński 5, 123-139

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Ksawery Jasiak

PORUCZNIK ALFONS OLEJNIK „BABINICZ” – KOMENDANT ODDZIAŁU PARTYZANCKIEGO SOS „OŚWIĘCIM” KONSPIRACYJNEGO WOJSKA POLSKIEGO

Postać Alfonsa Olejnika, kontynuatora przedwojennej myśli niepodległościowej, organizatora i komendanta oddziału do zadań specjalnych Służby Ochrony Społeczeństwa (SOS) „Oświęcim”, mało są znane. Niewiele uczyniono dla utrwalenia i upowszechnienia prawdziwego obrazu jego życia i czynu. Dotychczasowa wiedza o życiu i działalności dowódcy zgrupowania partyzanckiego SOS KWP ograniczała się głównie do cząstkowej znajomości zdarzeń oraz ocen rozbieżnych i często negatywnych. W okresie PRL-u próbowano go obedrzeć z godności, przedstawiano jako bandytę, faszystę i zdrajcę. Szczególną nienawiść kierowano właśnie do niego i jego żołnierzy, którzy na swych piersiach nosili ryngrafy z Orłem i Matką Boską Częstochowską. Nawet jeżeli propagandowe kłamstwa mało kogo przekonywały, to na pewno w miarę upływu czasu stawały się powielanym mitem, a czyny wybitnego oficera II Konspiracji popadały w zapomnienie. Prezentowana w niniejszej pracy problematyka konspiracyjna z okresu 1939-1947 jest próbą swoistego rozrachunku, dokonanego jednak nie w imię jakichkolwiek racji ideologicznych, ale w poczuciu konieczności znalezienia prawdy historycznej i z szacunku dla tych, którzy za opór wobec narzuconej Polsce władzy zapłacili najwyższą cenę – oddali własne życie. Niestety, także i w III Rzeczypospolitej żołnierze niepodległościowego podziemia dalej pozostali „żołnierzami wyklętymi” – nie uzyskawszy, jak dotychczas, należnego im miejsca w narodowej świadomości. Celem niniejszego artykułu jest próba zachowania pamięci o charyzmatycznym dowódcy, który po rozwiązaniu AK nie złożył broni, zorganizował specjalną formację niepodległościowego podziemia zbrojnego w pow. wieluńskim, należącą do organizacji KWP. Ów batalion S.O.S. o kryptonimie „Jastrzębie”, „Oświęcim” był jednostką Pogotowia Akcji Specjalnej – wzorowany na b. AK-owskich oddziałach Kedywu. Wysiłek organizacyjny i zbroj-

ny oddziału dowodzonego przez por. Olejnika w dramatycznym i niezmiernie trudnym okresie powojennej Polski był niczym innym jak desperacką samoobroną przed reżimowymi siłami „władzy ludowej”.

Konspiracyjne Wojsko Polskie to formacja składająca się z uczestników zbrojnej walki z okupantem hitlerowskim, którzy uznali, że wkroczenie do Polski armii sowieckiej nie oznaczało wyzwolenia umęczonego wojną społeczeństwa, lecz nową okupację i prześladowania. Po 6 latach walki wierni drodze, którą wcześniej wybrali, nie szukali kompromisu, nie odmówili dalszej ofiary dla Ojczyzny. Żołnierski honor, poczucie godności i umiłowanie wolności stawiali na pierwszym miejscu. Jednym z takich ludzi był skomlinianin - Alfons Olejnik.

Alfons Olejnik urodził się 5 marca 1920 roku w Skomlinie koło Wielunia jako syn zamożnego gospodarza Jana Olejnika i Zofii z d. Chałupczyńskiej. W latach 1938-1939 uczęszczał do Podoficerskiej Szkoły Zawodowej w Śremie. Szkoła ta cieszyła się dobrą renomą, wydała wielu podoficerów, wspaniałych dowódców w czasie II wojny światowej¹. Po kampanii wrześniowej 1939 roku Olejnik przebywał u wuja, ks. Jana Placka, proboszcza parafii Janki koło Radomska². W Radomsku na tajnych kompletach zdał w 1941 roku maturę, a następnie wstąpił do endeckich struktur Narodowej Organizacji Wojskowej. W latach 1942-1943 ukończył podchorążówkę Narodowych Sił Zbrojnych w Brygadzie Świętokrzyskiej, dowodzonej przez sławnego „Bohuna”³. Północna część powiatu częstochowskiego, granicząca z ziemią wieluńską przez lasy działoszyńskie (dzisiejsze tereny Załęczańskiego Parku Krajobrazowego), była obszarem aktywnej działalności NSZ⁴. W 1944 r., po krótkiej służbie w oddziale Brygady Świętokrzyskiej, A. Olejnik przeszedł na własną prośbę do 7. DP AK, by śpieszyć z pomocą Powstaniu Warszawskiemu. Tam zetknął się z późniejszym Komendantem Głównym KWP kpt. Stanisławem Sojczyńskim „Warszycem”. Po klęsce Powstania powrócił do swojej macierzystej jednostki partyzanckiej stacjonującej w lesie działoszyńskim. W strukturach NSZ pod dowództwem por. „Kreta” używał ps. „Kmicic”, pełniąc w tym zgrupowaniu funkcję szefa sztabu do stycznia 1945 r. Łącznikami z 7 pododdziałami bojowymi byli m.in.: Jan Siewiera „Wicher” i Kazimierz Kos „Wręcek”. Sekcjami bojowymi NSZ dowodzili: 1. „Grześ”, jego zastępca H. Bral „Bartek”; 2. „Jur”, jego zastępca Ryszard Rytel; 3. „Włodek”,

¹ W. Jaskułski, *O działalności niepodległościowej na Ziemi Wieluńskiej 1939-53*, Sieradz 1995, s. 161

² Tamże, s. 198.

³ Zob. M.J. Chodakiewicz, *Narodowe Siły Zbrojne „Ząb” przeciw dwu wrogom*, Warszawa 1994.

⁴ T.M. Jankowski, *Danków nad Liswartą*, Kraków 1997, s. 123; M.J. Chodakiewicz, *op. cit.*

jego zastępcą „Świder”; 4. Jan Zielonka, jego zastępcą Roch Załoga z Kul k. Wąsoszy; 5. „Czech”; 6. Roman Hartliński „Jeremi”; 7. „Grom”⁵. Zgrupowanie NSZ „Kreta” prawdopodobnie rozwiązało się samoistnie w kwietniu 1945 roku, gdyż amnestia nie obejmowała grup bojowych NSZ⁶. Po rozwiązaniu zgrupowania Olejnik, zagrożony aresztowaniem, ukrywał się w rejonie Częstochowy⁷. W maju 1945 r. Alfons Olejnik nawiązał łączność z nowo powstałymi strukturami podziemia niepodległościowego o krypt. „Manewr”, wywodzącego się z Radomska. Zaprzysiężenie Olejnika nastąpiło w domu Bolesława Kila „Ponurego” w Radomsku przy ulicy Sportowej 12⁸. Przypadkowo aresztowany 15 czerw-

⁵ Na przełomie 1944/1945 r., na bazie zgrupowania Brygady Świętokrzyskiej, zorganizował się oddział NSZ-u pod dowództwem por. „Kreta”. Jednostka ta w ramach podziemia narodowego działała do wiosny 1945 roku na terenie pow. częstochowskiego i lasów działoszyńskich w pow. wieluńskim. Zasadniczym celem zorganizowania Brygady Świętokrzyskiej NSZ i następnie przesunięcia jej na Zachód była ochrona członków NSZ przed wyniszczeniem biologicznym przez polską bezpiekę i sowieckie NKWD. Natomiast głównym zadaniem dla Brygady na przełomie 1944-1945 roku było przesunąć się na Śląsk i tam rozwiązać. Ostatecznie w wyniku ciągłych konfrontacji z siłami sowieckimi Brygada Świętokrzyska przekroczyła granice Czechosłowacji w lutym 1945 r., unikając całkowitej likwidacji. Zob. M.J. Chodakiewicz, *op. cit.*, s. 160; A.B. Dąbrowski [Szacki-Skarbek], *Byłem dowódcą Brygady Świętokrzyskiej NSZ. Pamiętnik dowódcy, świadectwa żołnierzy, dokumenty*, Londyn 1984; K. Karolewicz, *Brygada Świętokrzyska, Marsz na Zachód, „Zeszyty NSZ”*, cz. II, zeszyt 3, Chicago 1965, s. 67-87; St. Jaworski, „Związek Jaszczurczy – Narodowe Siły Zbrojne”, Chicago 1982, s. 21-28; J. Jaxa-Maderski, *Na dwa fronty. Szkice z Walk Brygady Świętokrzyskiej NSZ*, Lublin 1995, s. 220-300; *Żołnierze wyklęci. Antykomunistyczne podziemie zbrojne po 1944 roku*, pod red. G. Wąsowski, L. Żebrowski, Warszawa 1999, s. 239-243; W. Jaskulski, *op. cit.*, s. 197-198; *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-56*. Słownik Biograficzny IPN-u, t. 2, Kraków-Warszawa-Wrocław 2004, s. 375; *Informator o nielegalnych antypaństwowych organizacjach zbrojnych*, Lublin 1993, s. 106.

⁶ Porucznik „Kret” – służył w Brygadzie Świętokrzyskiej. Podlegał bezpośrednio pod dowództwo kpt. Władysława Kołacińskiego „Żbika”, szefa Pogotowia Akcji Specjalnej Okręgu VIII Częstochowa. Grupa NSZ „Kreta” zagrożona likwidacją rozwiązała się samoistnie na rozkaz kpt. „Żbika”, który również działał na terenie woj. łódzkiego. Zob. *Żołnierze wyklęci...*, Warszawa 1999, s. 243.

⁷ Na przełomie marca i kwietnia 1945 r. Alfons Olejnik nawiązał łączność z Kijakiem „Romańskim” (Olejnik znalazł go z okupacji), który to przekazał mu informację o zakonspirowanych strukturach AK pod dowództwem „Warszyca”. Zob. Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi (dalej AIPNŁ), Archiwum Wojewódzkiego Sądu Rejonowego w Łodzi (dalej AWSRŁ), Akta sprawy Sr 7/47, Protokół przesłuchania Alfonsa Olejnika dn. 31 XII 1946 r. przez oficera śledczego WUBP w Łodzi Aleksandra Galermana. Dokumenty z Archiwum KWP zamieszczone w aktach sądowych WSRŁ.

⁸ J. Załęcki podaje natomiast, że oprócz wymienionych osób i J. Kalety ps. „Postrach” oraz J. Rogółki ps. „Grot” ową przysięgę składali jeszcze: Antoni Jędrzyk „Biały”, Alfons Olejnik „Babinicz”, Władysław Kuśmierzyk „Longinus”, „Wiarus”, zob. J. Zalecki, *Wydarzenia upamiętniające przeżycia i walkę o niepodległość Polski w latach 1939–1989*, Radomsko 1996, s. 180.

ca 1945 roku przez częstochowski UB był skazany przez Wojskowy Sąd Okręgowy w Częstochowie na 4 lata więzienia za przynależność do nielegalnej organizacji podziemia zbrojnego; w wyniku amnestii jesienią 1945 roku został zwolniony⁹. Po wyjściu z więzienia wrócił do rodzinnego Skomlina, gdzie był świadkiem skazania na śmierć przez Wojskowy Sąd Doraźny podczas sesji wyjazdowej 3 młodych ludzi z okolic Skomlina za posiadanie broni. Sąd odbywał się bez udziału obrońców, wyrok nie podlegał apelacji i już po 12 godzinach wykonano egzekucję¹⁰. Po tym zajściu, w ramach tzw. samoobrony, Olejnik rozpoczął tworzenie dywersji na terenie Skomlina, która miała być włączona do organizacji kpt. „Warszyca”. W strukturach KWP¹¹ otrzymał dwa nowe pseudonimy dla większego zakonspirowania: „Roman” i „Babinicz”. Początkowo pełnił funkcję kwatremistrza w batalionie „Motor” KWP w pow. Radomsko, później przeniesiono go na stałe na teren ziemi wieluńskiej, by zorganizował silne zgrupowanie partyzanckie w ramach tzw. Pogotowia Akcji Specjalnej (PAS)¹². Pierwszymi członkami zwerbowanymi do jednostki bojowej KWP „Romana” byli m.in.: na stanowisko zastępcy komendanta – sierż. „Czarny”, a także dowódca sekcji szturmowej kpr. „Cygan”, magazynier broni Adam Dolik, strz. Stanisław Dolik, strz. Mieczysław Olejnik „Szary”, brat „Babinicza”, Antoni i Franciszek Grzesiakowie, Władysław Kampion, Michalczyk, Halamus Peska, Józef Pichlak „Saka”, Tadeusz Perka, Janina Hofman, Józef Marcinkowski „Sokół” i Jan Siewiera „Wicher”.

Na początku stycznia 1946 r. ppor. Olejnik nawiązał łączność z organizacją poakowską „Tartak”, która prowadziła samodzielne akcje zbrojne na terenie gm. Bolesławiec¹³. Wskutek rozmów przeprowadzonych w końcu stycznia 1946 roku

⁹ AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Protokół przesłuchania Alfonsa Olejnika dn. 30 XII 1946 r. przez oficera śledczego WUBP w Łodzi Aleksandra Galermana. AIPNŁ, Dokumenty z archiwum KWP zamieszczone w aktach sądowych WSRŁ; A. W. G a 1 a, *Słownik biograficzny konspiracji częstochowskiej*, Częstochowa 1999, s. 31-32.

¹⁰ Relacja W. Mamzera ps. „Autor” z 10 VIII 1999 r. (w zbiorach autora).

¹¹ Nazwę KWP używano już od 12 IX 1945 r. (przyp. autora).

¹² *Konspiracja i opór społeczny...*, s. 375; Relacja W. Mamzera ps. „Autor” z 10 VIII 1999 r. (w zbiorach autora); AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Protokół przesłuchania Alfonsa Olejnika dn. 30 XII 1946 r. przez oficera śledczego WUBP w Łodzi Aleksandra Galermana. AIPNŁ, Dokumenty z archiwum KWP zamieszczone w aktach sądowych WSRŁ; A. W. G a 1 a, *op. cit.*, s. 31-32.

¹³ Oddział partyzancki krypt. „Tartak” początkowo (od maja do września 1945 r.) należał organizacyjnie do Wielkopolskiej Samodzielnej Grupy Ochotniczej „Warta” Obwodu Kępno. Głównym dowódcą tej jednostki był Franciszek Olszówka „Otto”, zastępcą Stanisław Panek „Rudy”, który operował ze swoim pododdziałem bojowym w rejonie gm. Bolesławiec pow. Wieluń. Nieustanne utarczki z wieluńskim UB i coraz częstsze wypadki funkcjonariuszy w teren razem z kompaniami NKWD i KBW zmusiły „Rudego” do nawiązania bliższego kontaktu z działającymi na

A. Olejnik zdecydował się współpracować z oddziałem „Otta”, który miał stałą bazę w gminie Bolesławiec w pow. wieluńskim¹⁴. W zgrupowaniu tym występował pod pseudonimem „Roman”, objął tymczasowe stanowisko w jednostce „Tartak” jako dowódca grupy wypadowej. W 1946 r. pododdział „Rudego” składał się z 4 plutonów dywersji, na czele których stali: Wacław Pisula „Sęk”, Stanisław Pałka „Prędko”, Stanisław Hadrian „Szyszka” i Zygmunt Tomaszewicz

tym terenie powiatu wieluńskiego strukturami Konspiracyjnego Wojska Polskiego – organizacji poakowskiej, utworzonej przez kpt. „Warszycę”. Wydaje się, że na podjęcie decyzji nawiązania współpracy z dowódcą Alfonsem Olejnikiem miał wpływ również ogólny zły nastrój panujący w oddziale. Pierwszy kontakt grupy „Rudego” z Olejnikiem nastąpił na początku stycznia 1946 r. w Skomlinie. Do przebywającego tam ppor. Olejnika „Romana” zgłosił się sierż. Stanisław Gibek „Piekarz”, „Feliks” informując go, że „Otto” jest zainteresowany kontaktem z Komendą Główną KWP. Zob. AIPN Wrocław, Akta sprawy WSR we Wrocławiu, Protokół przesłuchania Franciszka Strzelczyka z 3 V 1946 r., 21/1562, t. I, k. 111; J. B e d n a r e k, *Likwidacja oddziału Stanisława Panka „Rudego” i procesy jego żołnierzy przed sądami wojskowymi* [w:] *Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi*, pod red. J. Wróbla, J. Żelazko, Warszawa 2004, s. 102.

¹⁴ Oddział partyzancki „Otta” zorganizowany był w kwietniu 1945 r. przez Franciszka Olszówkę - w czasie okupacji folksdojczy, a potem żołnierza AK – określanego na łamach komunistycznej prasy mianem „krwawego upiora powiatu kępińskiego”. F. Olszówka, ur. 3 XII 1923 r., pochodził z Pisarzowic, pow. Kępno. Jego ojciec, Augustyn, był dowódcą oddziału powstańców wielkopolskich, a później dzierżawcą majątku w Pisarzowicach. W czasie okupacji Olszówka stał się jedną z ofiar przymusowej germanizacji ludności Kępna i okolic. Zmuszono go do przyjęcia III grupy folkslisty i siłą wcielono do armii niemieckiej. Zdezerterował z Wehrmachtu, następnie wstąpił do kilkuosobowego oddziału partyzanckiego AK operującego w lasach rychtałskich. Oddział funkcjonował od 1942 r. i wchodził w skład „Reduty” – Obwodu Zewnętrznego AK Kępno. Po przejściu frontu i wyparciu armii niemieckiej Olszówka wraz z pozostałymi kolegami z AK-owskiej partyzantki zorganizował na terenie gm. Laski w styczniu 1945 r. ochotniczą gromadzką Milicję Obywatelską. Gdy nowa komunistyczna władza zainteresowała się członkami AK, decyzja o dezercji z MO była natychmiastowa. Ukrywając się przed UB od kwietnia 1945 r., stworzył oddział, który poza partyzantami AK zaczęli zasilać przede wszystkim dezercy z LWP. Od maja do listopada 1945 oddział „Otta” działał w ramach struktur Wielkopolskiej Samodzielnej Grupy Ochotniczej „Warta”. Do zgrupowania „Otta” w latach 1945-46 wchodziły 3 jednostki: pod dowództwem „Rudego” (teren działania woj. łódzkie), „Groma” (woj. opolskie) i „Waldemara” (woj. wrocławskie). Zob. J. B e d n a r e k, *Oddział Franciszka Olszówki „Otta”*. *Z dziejów powojennej konspiracji antykomunistycznej*, „Pamięć i Sprawiedliwość”, 2004, nr 1, s. 197-202; tenże, *Likwidacja oddziału Stanisława Panka „Rudego” i procesy jego żołnierzy przed sądami wojskowymi* [w:] *Wojskowy Sąd Rejonowy...*, s. 88-111; K. J a s i a k, *Z działalności podziemia zbrojnego w latach 1945-1948 na Śląsku Opolskim*, „Akowiec. Biuletyn Informacyjny Ś.Z.Ż.AK Koła w Opolu”, 2003, nr 1, s. 16-17; K. D a s z k i e w i c z, *Zamknięty rozdział*, Szczecin 1998, s. 187; M. M ł o t, *Oddział „Otta” w strukturach WSGO „Warta” w pow. kępińskim w latach 1945-46*, Opole 2000. [Maszynopis pracy magisterskiej przechowywanej w Archiwum Uniwersytetu Opolskiego (AUO)]; AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Protokół przesłuchania Alfonsa Olejnika dn. 30 XII 1946 r. przez oficera śledczego WUBP w Łodzi Aleksandra Galermana. Dokumenty z archiwum KWP zamieszczone w aktach sądowych WSRŁ.

„Nietoperz”¹⁵. „Roman” dowodził wówczas dziesięcioosobowym pododdziałem bojowym. W marcu 1946 r. pluton Olejnika liczył już około 30 ludzi. Ppor. „Roman” miał stałą ekspozyturę w Skomlinie, pow. Wieluń, znajdowała się tam również zaszyfrowana skrzynka łączności KWP¹⁶. Głównymi wywiadowcami w terenie byli m.in. Stanisław Gibek „Feliks” i Leon Żółtaszek ps. „Siwy”. Plan podporządkowania grupy „Rudego” strukturalnie organizacji Konspiracyjne Wojsko Polskie powstał w Sztapie Głównym KWP¹⁷. Dzięki staraniom „Babinicza” i po jego oficjalnej wizycie u szefa wywiadu ppor. „Nałęcza” w sprawie jednostki „Rudego”, rozpoczęto negocjacje w kwestiach połączenia dwóch grup podziemia pod szyldem KWP. Aby przyspieszyć spotkanie z por. Franciszkiem Olszówką „Ottem”, wyznaczono skrzynkę łączności KWP w Wieluniu¹⁸. Łączność z „Ottem” miała doprowadzić w późniejszym etapie mediacji do podporządkowania się struktur kępińskiej partyzantki podziemi zbrojnemu KWP. Do działań scaleńskich obu grup zbrojnych upoważniono Komendanta Obwodu Wieluń, por. Cz. Kijaka „Romaszewskiego”¹⁹. Z dniem 1 kwietnia 1946 r. Komendant Główny

¹⁵ J. Bednarek, *Oddział Franciszka Olszówki „Otta”...*, s. 211; tenże, *Likwidacja oddziału...*, s. 90-102; AIPNŁ Ld 030/277, *Banda terrorystyczno-rabunkowa pod dowództwem Stanisława Panka ps. „Rudy”*. Okres działania jesień 1945-31 maj 1946 r. KMMO w Łodzi - Charakterystyka nr 277, Łódź 1978, k. 33; K. Szwaagrzyk, *Golgota Wrocławska 1945-56*, Wrocław 1995, s. 105-116; AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Protokół przesłuchania Alfonsa Olejnika 29 XII 1946 r. przez oficera śledczego WUBP w Łodzi por. Kazimierza Cebo. Dokumenty z archiwum KWP zamieszczone w aktach sądowych WSRŁ; AIPNŁ, Akta sprawy Sr 628/46.

¹⁶ „Roman” utrzymywał w tym czasie łączność z pełniącym obowiązki szefa wywiadu KWP por. Stanisławem Żelanowskim „Nałęczem” oraz z por. Czesławem Kijakiem „Romaszewskim” dowódcą „Turbin” – Komendy Powiatowej KWP w Wieluniu (ustalenia autora).

¹⁷ „Rudy” doskonale zdawał sobie sprawę z tego, że działalność w izolacji i organizacyjnym osamotnieniu w dłuższej perspektywie jest skazana na klęskę. Coraz częściej dochodziło też do nieuzasadnionych rozbojów z udziałem jego żołnierzy, a nawet czynów o podłożu kryminalnym. Postanowił więc zbliżyć się do działających w powiecie wieluńskim struktur Konspiracyjnego Wojska Polskiego – organizacji poakowskiej, utworzonej przez kpt. Stanisława Sojczyńskiego „Warszyca”. Kontakt nawiązano przez ppor. Alfonsa Olejnika „Romana”. Zob. J. Bednarek, *Oddział Franciszka Olszówki „Otta”...* s. 215; tenże, *Likwidacja oddziału...*, s. 102; AIPNŁ, IPN Ld pf 10/446, Materiały operacyjne łódzkiego UB z 1946 r. Nielegalne organizacje i bandy działające po wyzwoleniu w pow. Wieluń, k. 7-8; K. Domała, *Nasza mała Ojczyzna*, Skomlin 1996, s. 30-31.

¹⁸ Skrzynka łączności KWP z „Ottem” znajdowała się u kurierki podziemia KWP, Kazimierzy Wojewódki, przy ul. św. Barbary nr 24 w Wieluniu. AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Protokół przesłuchania Alfonsa Olejnika dn. 29 XII 1946 r. przez oficera śledczego WUBP w Łodzi por. Kazimierza Cebo. Dokumenty z archiwum KWP zamieszczone w aktach sądowych WSRŁ, k. 64-65; Odpis aktu wyroku K. Wojewódki z dnia 12 X 1946 r. (w zbiorach autora); Relacja K. Wojewódki z 21 V 1999 r. (w zbiorach autora).

¹⁹ K. Jasiak, *II Konspiracja niepodległościowa na ziemi wieluńskiej (1945-1951)*, „Rocznik Wieluński”, 2004, t. 4, s. 78.

ny KWP kpt. „Warszyc” wydał rozkaz utworzenia na terenie Obwodu Wieluń Oddziału Partyzanckiego SOS Następstwem rozkazu „Warszyc” było utworzenie w Obwodzie Wieluń silnej jednostki partyzanckiej do zadań specjalnych oraz skoordynowanie i scalenie ruchu niepodległościowego na tym terenie. Do oddziału SOS wcielono część grupy bojowej ppor. „Rudego”²⁰. Komendantem jednostki SOS o kryptonimie „Jastrzębie” (w czerwcu 1946 r. zmienionym na „Oświęcim”) został por. Alfons Olejnik „Babinicz”²¹. Oddział partyzancki SOS miał za

²⁰ Konsekwencją tych działań był rozłam w organizacji, m.in. zerwanie łączności „Rudego” z Komendą Główną KWP i osobisty zatarg z por. „Babiniczem”, który postanowił przy nadarżającej się okazji wykonać wyrok śmierci na ppor. St. Panku. Niepokój „Rudego” był w znacznej mierze uzasadniony, bowiem już w maju 1946 r. brat „Babinicza”, Mieczysław Olejnik „Szary”, poszukiwał „Rudego” i jego ludzi rozpowiadając, że razem z „Babiniczem” rozbiją jego grupę, a „Rudego” zlikwidują. Por. „Babiniczowi” rzeczywiście chodziło o likwidację dowódcy, ppor. Panka, ponieważ nie chciał by nowo tworzony oddział kojarzono z poprzednim dowódcą i z ciągnącą się za nim opinią. W sposób oficjalny, po przeprowadzonej selekcji żołnierzy „Rudego”, w meldunku do „Warszyc” z 23 maja 1946 r. „Babinicz” zdecydowanie oświadczył, że jest dowódcą jednostki „Jastrzębi” i że nie ma nic wspólnego z „Rudym”, zarówno pod względem organizacyjnym, jak i w zakresie działalności w terenie. Do bezpośredniej konfrontacji „Babinicza” z „Rudym” nie doszło, ponieważ 10 sierpnia 1946 r. oddział Stanisława Panka „Rudego” został rozbity w Wójcinie. W czasie oblawy, zorganizowanej przez UB i KBW w Wójcinie 10 sierpnia 1946 r., por. Stanisław Panek „Rudy” okrążony koło młyna „Papiernia” popełnił samobójstwo. W tymże dniu w Papierni k. Wójcina razem z „Rudym” przebywali również dwaj partyzanci z oddziału „Babinicza”: Bronisław Perlak „Kogut” i Tadeusz Olejnik „Kapsel”. Obydwu WSR w Łodzi skazał 31 X 1946 r. na karę śmierci. Wyrok wykonano 11 XII 1946 r. w Wieluniu. Zob. AIPNŁ, AWSRŁ, Akta śledcze Sr 628/46; AIPNŁ, IPN Ld 030/277, *Banda terrorystyczno-rabunkowa pod dowództwem Stanisława Panka „Rudego”. Okres działania jesień 1945- 31 maj 1946 r.*; AIPN Wr 0184/1, *Charakterystyka bandy „Otto-Rudy”*, nr 1/78. Wydział „C” KW MO w Opolu; Relacja Homzy z Wójcina 13 I 1998 r. (w zbiorach autora); Z. B i l i Ń s k i, *Janosik znad Proсны*, „Nowa Trybuna Opolska”, 19 I 1997, nr 18; K. J a s i a k, „Rudy” kontra UB. *Losy żołnierzy spod znaku AK i NSZ na ziemi wieluńskiej*, „Przegląd Wieluński”, 2003, nr 16, s. 15; tenże, *Działalność zbrojna...*, s. 153-154. [Maszynopis pracy magisterskiej w zbiorach IHUO]; J. B e d n a r e k, *Oddział Franciszka Olszówki „Otta”...*, s. 216; tenże, *Likwidacja oddziału Stanisława Panka „Rudego”...*, s. 107.

²¹ Jednostka partyzancka „Babinicza” do połowy kwietnia 1945 r. używała kryptonimu „Jastrzębie” na podstawie kwietniowego rozkazu „Warszyc”. Dnia 15 czerwca 1946 roku, na rozkaz dowództwa KWP kryptonim „Lasy-Bory”, oddział przyjął kolejny kryptonim „Oświęcim” dla większego utajnienia i stał się batalionem partyzanckim S.O.S. KWP do zadań specjalnych, działającym w powiatach Wieluń i Częstochowa. Dokumenty oddziału partyzanckiego S.O.S. – Komendy Powiatowej „Turbina”, Wieluń z lat 1945-46, Rozkaz dowództwa „Lasów” o przemianowaniu oddziału partyzanckiego S.O.S. „Jastrzębie” na „Oświęcim”. Archiwum KWP 416/X, IPN Ld 15/2, t. I, Rozkaz dowództwa „Lasów” M.p. 116/1564/3 w sprawie utworzenia oddziału partyzanckiego S.O.S. krypt. „Jastrzębie” z 15 kwietnia 1946 r.; AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Protokół przesłuchania Alfonsa Olejnika, 29 XII 1946 r., k. 65; J. B e d n a r e k, *Oddział Franciszka Olszówki „Otta”...*, s. 215.

zadanie opanować Obwód KWP kryptonim „Turbina” by utrzymać go w nadzorze KWP - co za tym idzie - chronić ludność przed represjami aparatu komunistycznego oraz likwidować wszelki bandytyzm podczas prowadzonych walk bieżących²². Oddziałowi SOS „Oświęcim” jako teren walki przydzielono powiaty: wieluński, sieradzki, kępiński, częstochowski i dla dalekich odskoków lubliniecki²³. Akcje bojowe wykonywali tylko na rozkaz dowództwa „Lasów”, w porozumieniu z komendantem powiatu²⁴. Wieluńska jednostka specjalnego przeznaczenia pod dowództwem por. „Babinicza” uczestniczyła, na rozkaz kpt. „Warszyca”, w koncentracji pod Radomskiem, lecz nie brała bezpośredniego udziału podczas samej operacji „Radomsko” w dniach 18-20 kwietnia 1946 r.²⁵. Żołnierze „Babinicza” wywodzili się przeważnie z terenów ziemi wieluńskiej: ze Skomlina, Bojanowa, Smug, Praszki, Wielunia, Mokrska oraz terenów, gdzie oddział stacjonował – z rejonu Działoszyna i Parzymiech. Część żołnierzy to dawni łącznicy AK bądź sympatycy oddziału, pozostali to uciekinierzy z LWP. Żołnierze oddziału byli odziani w mundury wojskowe pozyskiwane w akcjach kolejowych oraz zdobyte 20 kwietnia 1946 roku w Radomsku²⁶. Na lewym rękawie nosili biało-czerwone opaski z czarnym napisem KWP, a na piersiach metalowe rzygryfy z wizerunkiem Orła i Matki Boskiej Częstochowskiej. Jednostka „Babinicza” wyróżniała się wielką ruchliwością i aktywnością w zwalczaniu „władzy ludowej”, w szczególności zdrajców, donosicieli i konfidentów. Porucznik „Babinicz” stosował taktykę polegającą na tym, iż jego jednostka dywersyjna pozostawała w ciągłym ruchu, akcje zbrojne prowadzone były równocześnie w kilku rejonach powiatu. Po wykonanych działaniach zacierała skrupulatnie ślady, utrudniając ustalenie miejsca swego postoju. Dysponując ciężką bronią maszynową i przeciwpancerną, stanowiła nie lada zagrożenie dla miejscowych władz bez-

²² AIPNŁ, Archiwum KWP 416/X, Ld 15/2, t. I, Rozkaz dowództwa „Lasów” Mp. 116/1564/3 w sprawie utworzenia oddziału partyzanckiego S.O.S. krypt. „Jastrzębie” z 15 kwietnia 1946 r.; AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Protokół przesłuchania Alfonsa Olejnika, 29 XII 1946 r., k. 65; J. B e d n a r e k, *Oddział Franciszka Olszówki „Otta”...*, s. 215.

²³ AIPNŁ, Rozkaz dowództwa „Lasów” Mp. 155/3165/5 do por. „Babinicza”, dowódcy O.P.S.O.S z 31 maja 1946 r. w sprawie przemaszerowania oddziału w teren pow. częstochowskiego. Dokumenty oddziału partyzanckiego..., k. 6; W. G a s i o r, *KWP 1945-48*, Radomsko 1993, s. 11-12; A.W. G a ł a, *KWP 1945-54*, Częstochowa 1996, s. 47; tenże, *KWP krypt. „Lasy-Bory” 1945-46. Dokumenty archiwalne KWP S O S por. „Babinicza”*, Wrocław 1999.

²⁴ AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Rozkaz dowództwa „Lasów” Mp. 173/1566/3 do dowódcy „Jastrzębi” z 15 czerwca 1946 r. Dokumenty z archiwum KWP zamieszczone w aktach sądowych WSRŁ.

²⁵ Zob. szerzej: K. Jasiak, *Z dziejów KWP krypt. „Lasy-Bory”. Operacja Radomsko*, „Niepodległość i Pamięć”, nr 20, Warszawa 2004, s. 179.

²⁶ W. Gąsior, *KWP...*, s. 11-12; A.W. Gała, *KWP...*, s. 26-27; K. Jasiak, *Z dziejów ...*, s. 167-193.

pieczeństwa. Do działań dywersyjnych podejmowanych przez żołnierzy por. Olejnika należały m.in.:

1. akcje likwidacyjno-ostrzeżeniowe (egzekucje, kary cielesne wymierzane funkcjonariuszom UB, MO, ORMÓ, członkom PPR i konfidentom UB);

2. kary finansowe – kontrybucje, przymusowe rekwizycje towarów z upaństwowionych sklepów i urzędów, rzadziej u prywatnych osób. Akcje te skierowane były przede wszystkim przeciw osobom podejrzanym o współpracę z komunistyczną władzą. Zdobywając w ten sposób ubiór i żywność, uzupełniano stan kwatermistrzostwa i zaopatrzenie dla oddziałów;

3. akcje dozbrojeniowe oddziału polegały na pozyskiwaniu broni i sprzętu wojskowego poprzez rozbijanie posterunków MO i funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa.

W czerwcu 1946 r. zgrupowanie „Babinicza” rozbudowało swoje struktury w woj. łódzkim. Oddział partyzancki SOS „Oświęcim” liczył na przełomie maja i czerwca 1946 r. około 63 ludzi, w okresie między lipcem a wrześniem 1946 r. około 80 żołnierzy (4 tabory i 11 koni). W zależności od potrzeb każdy pluton dzielił się jeszcze na 2 drużyny, tj. sekcje bojowe, które wykonywały na rozkaz komendanta zadania dywersyjne. Jeżeli wymagała tego sytuacja, sekcje bojowe łączyły się ponownie do zbrojnej walki z organami „władzy ludowej”.

W sierpniu 1946 r. oddział partyzancki SOS krypt. „Oświęcim” podzielony był na 4 plutony. Do jednostki SOS KWP „Oświęcim” należeli wówczas:

komendant oddziału partyzanckiego SOS „Oświęcim” - por. A. Olejnik ps. „Kmicic”, „Roman”, „Babinicz”; wyposażony był w następującą broń: 2 pistolety - TT nr 5312 i Walther nr 53951 oraz pistolet maszynowy MP wz. 44;

adiutant - sierż. Józef Gonera „Śmiały” (był on w 1945 r. komendantem posterunku MO w Miodarach, pow. Namysłów);

zastępca komendanta - ppor. Jan Siewiera ps. „Wicher” (przebywający ze swoją drużyną we wsi Wapiennik k. Julianowa), II zastępca dowódcy Andrzej Sikorski „Grzmot”, „Jędrus”;

sanitariuszka jednostki - Irena „Hanka”;

łącznicy oddziału: Regina z Aleksandrowa k. Praszki, leśniczy z Kępowizny; nadleśniczy z Parzymiech - mjr AK inż. Eugeniusz Krassowski „Nike”, hrabina Krystyna Potocka z Parzymiech;

szef oddziału - sierż. Jan Świątek ps. „Czarny”, zam. w Częstochowie, ul. Kościelna 39;

kwatermistrz jednostki - sierż. Zygmunt Zając ps. „Zagłoba”, milicjant z Wielunia, przydzielony do grupy operacyjnej przy Wojewódzkiej Komendzie MO w marcu 1946 roku, wstąpił do KWP. W listopadzie 1946 roku, z rozkazu do-

wódcy grupy „Babinicza” wysłano go w Częstochowskie do dowódcy Adama Łebka ps. „Mały”. Zatrzymany 25 XII 1946 roku przez UB był skazany na śmierć wyrokiem Wojskowego Sądu w Kielcach na sesji wyjazdowej w Częstochowie 15 I 1947 r.²⁷;

bez przydziału: J. Wieczorek ps. „Hubert” wcielony do oddziału w sierpniu 1946 r. był na etacie oficerskim.

Oto krótka charakterystyka 4 plutonów:

I pluton: dowódcą był sierż. Chabrzyk „Burza” - kwatermistrz, zastępcą dowódcy kpr. Ciężki „Kusy” ze Skomlina, pow. Wieluń (dezertor z LWP); ponadto w składzie znaleźli się: Marian Kalus „Kmicic” z Krzepic, „Goliat”, st. strz. „Grab” z Przedmościa - erkaemista, sierż. Stanisław Pałka „Prędko” – sanitariusz oddziału z Sosnowca, szer. „Wacek” z Poznańskiego, „Paweł”, „Sosna” z Krzepic, Roch Załoga i magazynier broni „Konrad”. Oddział stacjonował koło wsi Kule, Patrzyków i Wąsosz Górny, pow. Radomsko oraz w okolicy tamtejszych lasów. Sekcja bojowa uzbrojona była w 1 rkm, 1 panzerfaust, 4 automaty: 1 MP wz. 44, 2 MP wz. 40, 1 ppsz-ę wz. 41 oraz 1 karabin bojowy typu Mauser. Kontaktem pododdziału był Roch, zam. we wsi Kule, pow. Radomsko, a łącznikami „Czarny” i „Wicher”. W posesji Rocha znajdował się magazyn z bronią (3 skrzynie amunicyjne do Mausera, 10 karabinów, 6 automatów. Była to część broni zmagażynowana przez S.O.S. „Oświęcim”;

II pluton – pod dowództwem Józefa Gonery „Śmiałego” (był on w 1945 r. komendantem posterunku MO w Miodarach, pow. Namysłów, zastępcą dowódcy był kpr. „Tygrys” z Przedmościa. Do pododdziału należeli: Leon Powroźnik „Dawid” (milicjant z Miodar), „Mrugała”, „Leon”, „Wierzba”, Edmund Hys „Jodła” (pracownik poczty w Rychtalu, pow. kępiński), „Lew”, Tadeusz Kołodziej „Wacek”, „Świstacz”, S. Urbański „Rzeźnik” (zginął w akcji 5 maja 1946 r.), Józef Pichlak „Saka”, „Brzoza”, „Paul” – kucharz ze Ślaska, „Szpieg”, Władysław „Wąż” z Wieluńskiego, Stefan Grzesiak „Zdzichu”, Antoni Olek „Lysy”, Władysław Olek „Buc”, Ludwik Statkiewicz „Mech”²⁸. Miejsce stacjonowania jednostki było koło wsi Marianka, w pow. kępińskim. Kontakt z tym plutonem miał „Burza” i „Goliat”. „Śmiały” ze swoją drużyną był uzbrojony w 1 rkm, 2 MP wz. 44, 2 MP wz. 40, jednego Mausera oraz jednego panzerfausta;

²⁷ Archiwum IPN w Katowicach, Archiwum Wojskowego Sądu Rejonowego w Kielcach Sr 815/47, t. III, k. 41-46, Protokół przesłuchania Zygmunta Zająca ps. „Zagłoba”; A.W. G a ł a, *50 lat niepodległościowych działań zbrojnych na Ziemi Częstochowskiej 1906-1956*, Częstochowa 1999, s. 128-129.

²⁸ Relacja W. Mamzera ps. „Autor” z 10 VIII 1999 r., Relacja A. Sikorskiego ps. „Jędrus” z 21 IX 2003 r. (w zbiorach autora).

III pluton – pod dowództwem „Wilgi” - Jana Wyřebaka zam. we wsi Smugi w gminie Mokrsko, pow. wieluński; zastępcą dowódcy był Józef Marcinkowski „Sokół” pochodzący z Krakowskiego. Do bojówki „Wilgi” należeli: „Bystry”, K. Mamzer „Autor” z Wróblewa, W. Soliński „Stóg”, „Dąb”, Tadeusz Olejnik „Kapsel”, Konrad Mielczarek „Kłos”, „Konrad” z Dietrzkowic, Stanisław Żółtaszek „Siwy”, E. Matuszczyk „Kozak” z Przedmościa (zginął w akcji 28 X 1946 r.), st. strz. „Grzmot” z Przedmościa, „Goliat”, „Igła”. Grupa ta stacjonowała w lesie wróblewskim w okolicach wsi Smugi. „Wilga” ze swoją drużyną uzbrojony był w 1 rkm, 1 panzerfaust, 1 MP wz. 44, 3 ppsze i 2 Mausey.

IV pluton – pod dowództwem sierż. Andrzeja Sikorskiego „Grzmota”, „Jędrusia”.

Do pododdziału S.O.S. wchodził: zastępca dowódcy Bryja „Tygrys” z Przedmościa, gm. Praszka, pow. Wieluń, Antoni Błach „Mucha”, Włodzimierz Zimnowoda „Struzik”, „Rączka”, Marian Żelazko „Lis” z Kostrzynicy, pow. Częstochowa, „Bystry”, Eryk „Kozak”, Mieczysław Olejnik „Szary”, Józef Cieśla „Hart” (ur. 1928 roku, żołnierz „Babinicza”, wstąpił do oddziału 20 I 1946 roku). Grupa stacjonowała w okolicach wsi Pątnów i Dietrzniki w pow. wieluńskim. Grupa „Grzmota” uzbrojona była w 1 rkm, 1 panzerfaust, 1 MP wz. 40, 1 MP wz. 44, 3 ppsze i jednego Mausey.

Magazynierem broni „Babinicza” w Bojanowie był Adam Dolik.

Uzbrojenie drużyny dywersyjnej KWP było standardowe: 1 rkm, 1 panzerfaust, 2 MP wz. 44, 1 MP wz. 40, 1 ppsza, 2 Mausey i pistolety Parabellum²⁹.

W okresie czerwiec - wrzesień 1946 r. dowodzony przez Olejnika oddział stoczył kilka potyczek z oddziałami UB i WP w powiatach: częstochowskim, radomszczańskim i wieluńskim, m.in. w lasach wróblewskich, parzymieskich i łobodzińskich, atakował posterunki MO i pociągi, rozbijając oficerów i żołnierzy WP; przeprowadził także kilka akcji rekwizycyjnych w Praszce, Pajęcznie i Mierzycach. Siedmiomiesięczna działalność dywersyjna oddziału doprowadziła do sparaliżowania administracji komunistycznej, a szczególnie posterunków MO. Do oddziału KWP „Oświęcim” wstępowali ujawnieni wcześniej członkowie AK, którzy uciekali przed represyjnym „ludowym wymiarem sprawiedliwości”. Rozpoczęła się ostateczna polaryzacja postaw żołnierzy „Babinicza”, dla których pierwszym celem była walka na śmierć i życie o dobro i pra-

²⁹ Niepełny skład personalny oddziału S.O.S. „Oświęcim” opracowany na podstawie relacji świadków, protokołów przesłuchań Alfonsa Olejnika ps. „Babinicz” oraz dokumentów oddziału partyzanckiego S.O.S. – Komendy Powiatowej „Turbina” „Wieluń z lat 1945-46. Zob. AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Sr 628/46, IPN Ld 6/39, Ld 6/4, dokumenty z archiwum KWP zamieszczone w aktach sądowych WSRŁ; Relacja A. Sikorskiego ps. „Jędrus” z 21 IX 2003 r. Relacja W. Solińskiego ps. „Stóg” z 21 IX 2003 r., Relacja W. Mamzera ps. „Autor” z 10 VIII 1999 r. (w zbiorach autora).

worządność niepodległej Polski. Oddział por. Olejnika od kwietnia do listopada 1946 r. działał na terenie województw łódzkiego, poznańskiego i kieleckiego w powiatach: wieluńskim, kępińskim, radomszczańskim, częstochowskim. Grupa KWP „Oświęcim” prowadziła manewrowy rekonesans bojowy na terenie powiatów częstochowskiego i wieluńskiego, dzieląc się na 4 pododdziały: „Wilgi”, „Śmiałego”, „Andrzeja” i „Burzy”. Ekspozyturą i miejscem wypadowym tej jednostki były głównie lasy wróblewskie, łobodzińskie, parzymieskie i bojanowskie. Grupa partyzancka por. Olejnika, wbrew propagandzie komunistów, była zdyscyplinowanym wojskiem; rozbijała posterunki MO, a fundusze na działalność zdobywała wyłącznie poprzez napady na instytucje państwowe (np. na kasy zarządów gminnych, spółdzielni i urzędów pocztowych). Pozyskane w ten sposób pieniądze przeznaczano (zgodnie z rozkazami „Warszyca”) na żołd dla żołnierzy, dozbrajanie oddziału i wynagradzanie informatorów. W czasie wszystkich akcji aprowizacyjnych jednostka S.O.S. KWP kryptonim „Oświęcim” wydawała pokwitowania za zarekwirowane pieniądze. Kwity były opieczetowane stemplem „D-two Oddziałów KWP, KWzB” z podpisem dowódcy pododdziału. Akcjom zbrojnym towarzyszyły zazwyczaj wcześniejsze apele Olejnika do ludności, który swój oddział przedstawiał jako siły zbrojne Niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej. A. Olejnik podtrzymywał i pielegnował ciągłość wolnego państwa, przynosił ludziom nadzieję. Bezsprzecznie polityczno-wojskowy charakter miały ataki przeprowadzone na siedziby MO i UB. Oddział „Oświęcim” w okresie maj-lipiec 1946 r. wykonał ich około 10 m.in.:

- w pierwszej połowie maja 1946 r. 10-osobowa sekcja szturmowa SOS „Jastrzębie” dokonała ataku na posterunek MO w miejscowości Lipie, pow. częstochowski, podczas którego rozbrojono milicjantów i zarekwirowano broń;
- wieczorem 11 maja 1946 r. oddział pod dowództwem „Babinicza” w sile 60 osób uzbrojonych w broń automatyczną obstawił miasteczko Praszka w Wieluńskim, by w miejscowej spółdzielni, dokonać rekwizycji materiałów tekstylnych, produktów masarskich, odzieży i motocykla; ten ostatni był własnością rzeźnika Merdka. Po zakończonej akcji zaopatrzeniowo-rekwizycyjnej 4 żołnierzy z oddziału udało się do sekretarza koła PPR w Praszce, aby wymierzyć mu karę chłosty za denuncjowanie AK-owców. Sekretarz zbiegł z miejsca zamieszkania. Przypadkowo wpadł jednak na sekcję zwiadu „Jodły” i „Jędrusia”. W czasie ucieczki zginął. Następnie z polecenia „Świetlika” oddział zarekwirował 2 konie od Juraszki zamieszkałego w Praszce koło plebanii³⁰;

³⁰ AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Protokół przesłuchania Alfonsa Olejnika 30 XII 1946 r. przez oficera śledczego WUBP w Łodzi Aleksandra Galermana. AIPNŁ, dokumenty z archiwum KWP zamieszczone w aktach sądowych WSRŁ; Relacja A. Sikorskiego ps. „Jędrus” z 21 IX 2003 r. (w zbiorach autora).

- w nocy 4 czerwca 1946 r. pięćdziesięcioosobowy oddział SOS „Oświęcim” pod dowództwem „Babinicza” dokonał akcji likwidacyjnej, podczas której rozbito posterunek MO w Pajęcznie. Po poddaniu się milicjantów wykonano wyrok śmierci na komendancie MO - Leonie Sypniewskim. Milicjanta Kozaka odprowadzono w kierunku rynku. Kiedy w czasie przemarszu próbował zbiec, zastrzelono go. Za akcję likwidacyjną odpowiedzialna była wówczas grupa szturmowa „Grzmota”³¹.

Jednostka „Babinicza” ponownie dała o sobie znać w powiecie wieluńskim 10 czerwca 1946 roku. Na potrzeby organizacyjne sekcja bojowa SOS KWP dokonała rekwizycji towarów w Spółdzielni w Mierzycach³².

Wskutek wzmożonej działalności partyzantów 13 czerwca 1946 r. pluton operacyjny UB z Wielunia stoczył w okolicach Praszki walkę z oddziałem „Babinicza”. W czasie walki poległo 2 funkcjonariuszy UB.

15 czerwca 1946 r. jednostka por. Olejnika natknęła się na oddział KBW i funkcjonariuszy UB w lasach wróblewskich, pow. Wieluń, gdzie w wyniku potyczki zginął jeden z żołnierzy KBW.

Nad ranem 24 czerwca 1946 r. „Babinicz” zaatakował posterunek MO w Oleśnie, w województwie opolskim, i wycofał się do lasów parzymieskich. Pluton operacyjny z Olesna, który wytrwale go ścigał, wpadł w zasadzkę w okolicy wsi Grabów i był zmuszony do ewakuacji pod groźbą całkowitej likwidacji³³.

W nocy z 29 na 30 czerwca oddział por. „Babinicza” dokonał spektakularnej akcji zatrzymania pociągu na stacji Janinów. Jednostka KWP w liczbie 60 osób uzbrojonych w ciężką broń maszynową i krótką rozbroiła oficerów i żołnierzy LWP i Armii Czerwonej³⁴.

Z 27 na 28 lipca 1946 r. oddział partyzancki SOS „Oświęcim” został zaatakowany przez siły MO i UB, wsparte plutonem KBW, w rejonie Kleśniska koło

³¹ Relacja W. Mamzera ps. „Autor” z 10 VIII 1999 r., Relacja A. Sikorskiego ps. „Jędrus” z 21 IX 2003 r. (w zbiorach autora); AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Protokół przesłuchania Alfonsa Olejnika 31 XII 1946 r. przez oficera śledczego WUBP w Łodzi Aleksandra Galermana. AIPNŁ, Dokumenty z archiwum KWP zamieszczone w aktach sądowych WSRŁ; AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy W. Zimnowody ps. „Struzik” Sr 723/46, k. 16.

³² Tamże.

³³ AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Protokół przesłuchania Alfonsa Olejnika 31 XII 1946 r. przez oficera śledczego WUBP w Łodzi Aleksandra Galermana. AIPNŁ, Dokumenty z archiwum KWP zamieszczone w aktach sądowych WSRŁ; Relacja W. Mamzera ps. „Autor” z 10 VIII 1999 r., Relacja W. Gały z 15 X 1998 r. (w zbiorach autora).

³⁴ AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Protokół przesłuchania Alfonsa Olejnika dn. 1 I 1946 r. przez oficera śledczego WUBP w Łodzi Aleksandra Galermana. AIPNŁ, Dokumenty z archiwum KWP zamieszczone w aktach sądowych WSRŁ; Relacja W. Mamzera ps. „Autor” z 10 VIII 1999 r.; Relacja A. Sikorskiego ps. „Jędrus” z 21 IX 2003 r. (w zbiorach autora); AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy W. Zimnowody ps. „Struzik” Sr 723/46, k. 16.

Parzymiech, na granicy powiatów wieluńskiego i częstochowskiego. W walce zginęło 3 żołnierzy KBW, ze strony KWP zginął kpr. „Wicherek”³⁵.

Do końca czerwca 1946 r. jednostka SOS „Oświęcim” podlegała bezpośrednio „Warszycowi”. Kontakt ze sztabem głównym KWP utrzymywany był poprzez „Czarskiego”, „Błyskawicę” i „Świetlika”³⁶. Po rozbiciu sztabu „Warszycy” Olejnik rozwiązał 13 sierpnia 1946 r. czasowo swój oddział i wyjechał na Pomorze, gdzie podjął nieudaną próbę przedostania się na Zachód. Powrócił w połowie października, ponownie zebrał swoich podkomendnych i zorganizował kilka akcji zbrojnych na terenie pow. częstochowskiego³⁷. Jedną z większych i zarazem ostatnich akcji zbrojnych całego oddziału SOS był atak na pociąg relacji Częstochowa–Wieluń przeprowadzony w nocy z 13 na 14 października 1946 r. między stacjami PKP Janinów–Pańtów. Doszło do zatrzymania pociągu. Akcja zakończyła się sukcesem. Opanowano pociąg oraz pozbawiono broni i mundurów jadących w nim żołnierzy LWP i Armii Czerwonej³⁸.

Siły KBW, wzmocnione oddziałami ze szkół oficerskich, rozmieszczane były wszędzie tam, gdzie istniało podejrzenie o istnieniu oddziałów zbrojnych KWP. Jednostka partyzancka por. „Babinicza”, nękana ciągłymi obławami KBW i UB, prawie codziennie zmieniała miejsce postoju na obszarze od lasów wróblewskich, przez Lipie, Parzymiechy do Ożarowa, a w późniejszym okresie do lasów herbskich. Dalsza walka stała się z różnych przyczyn niemożliwa. Oddział partyzancki S.O.S. „Oświęcim” przemieszczał się również w rejon lasów herbskich, później w rejon Brzeźnicy. Pozostając pod ustawicznym naciskiem KBW, por. „Babinicz” ustępował, by uniknąć walk bratobójczych. Stopniowo zmniejszała się również liczebność jednostki, a jego ludzie szukali schronienia najczęściej na ziemiach zachodnich. Porucznik „Babinicz”, poinformowany o licznych działaniach prowokacyjnych ze strony UB i Informacji Wojskowej, unikał kontaktu

³⁵ Relacja W. Mamzera ps. „Autor” z 10 VIII 1999 r., Relacja A. Sikorskiego ps. „Jędrus” z 21 IX 2003 r. (w zbiorach autora).

³⁶ Aresztowanie wieluńskiego wywiadu spowodowało, że łączność z por. Olejnikiem – dowódcą oddziału partyzanckiego SOS krypt. „Oświęcim” została zerwana. Kadrowa jednostka „Babinicza” odizolowana od najważniejszego ogniwa konspiracyjnego, jakim był wywiad utraciła bezpowrotnie łączność z tzw. „górami”. W warunkach brutalnego terroru stalinowskiego oraz wskutek trudnych dla partyzantów rozwoju wydarzeń, dowódca batalionu „Oświęcim” zdecydował ewakuować się z oddziałem na teren pow. częstochowskiego. Zob. K. J a s i a k, *II Konspiracja...*, s. 80.

³⁷ Po aresztowaniu „Warszycy” i likwidacji KWP „Lasy-Bory” w końcu czerwca 1946 r. grupa partyzancka „Babinicza” utrzymywała kontakt tylko z kpt. „Czarskim” - inspektorem KWP i jemu podlegała. Relacja W. Jaskulskiego ps. „Mrok” z 15 VII 2000 r. (w zbiorach autora).

³⁸ AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, t. 1, Dokumenty z archiwum KWP; Relacja A. Sikorskiego ps. „Jędrus” z 21 IX 2003 r. (w zbiorach autora).

z nieznanymi łącznikami, obawiał się bowiem dopuszczenia do siebie komunistycznych agentów; miał wiadomość, iż cała struktura podziemnego wywiadu była już rozszyfrowana przez UB, ponieważ 27 czerwca 1946 roku dokonano aresztowania komendanta głównego KWP kpt. St. Sojczyńskiego „Warszyca” wraz z całym jego wywiadem³⁹. W dniach od 3 do 6 listopada 1946 roku, kwatrując w lasach pajęczańskich koło wsi Trzebce, „Babinicz” powtórnie rozwiązał oddział i postanowił czekać na dalsze informacje z byłego Inspektoratu KWP⁴⁰. Oddział partyzancki SOS KWP „Oświęcim” rozformowano. Część żołnierzy „Babinicza” była w ciągłym pogotowiu. Większość partyzantów wróciła do miejsc swego zamieszkania. Wśród nich byli ludzie z powiatu wieluńskiego. Ci, którzy nie mogli wrócić do rodzinnych stron, szukali azylu na ziemiach zachodnich, między innymi we Wrocławiu. „Babinicz”, który w tym czasie utracił młodszego brata Mieczysława ps. „Szary” (podczas obławy przez UB popełnił samobójstwo w zabudowaniach Mamzera w Skomlinie 23 września 1946 roku⁴¹), nie mógł powrócić do rodzinnego domu⁴², udał się więc z szefem swojego oddziału „Czarnym” do Częstochowy, gdzie próbował nawiązać kontakt z kpt. „Burta” - Inspektorem Oddziałów Leśnych KWP. „Burta” nie zjawił się jednak w miejscu kontaktu w Kłobucku, toteż Alfons Olejnik wybrał drogę na Zachód, która miała prowadzić przez port w Szczecinie. Z niewyjaśnionych powodów powraca do Warszawy. Jedzie tam w towarzystwie swego podwładnego „Huberta”. Prawdopodobnie Krystyna Tasarz miała im wskazać adres w stolicy, gdzie była zapewniona kryjówka⁴³. Do Warszawy por. „Babinicz” przyjechał 8 listopada 1946 r. z Częstochowy w towarzystwie Jana Wieczorka „Huberta”. Porucznik Olejnik początkowo ukrywał się w Warszawie u krewnych Ireny Tasarz – łączniczki z oddziału, lecz później zmienił kwaterę, udając się do znajomych Wieczorka. Do dziś nie ustalono okoliczności i przyczyn tajemniczego postrzelenia i aresztowania por. „Babinicza”. Według relacji kombatantów KWP, por. „Babinicza” wystawił i wprowadził prosto w zasadzkę „Hubert”, zapraszając go do warszawskiej kawiarni na Woli. Akta śledcze nie potwierdzają tego. Pod nazwiskiem Tadeusz Orliński trafił Olejnik do Szpitala im. Dzieciątka Jezus. Z powodu, iż zna-

³⁹ AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy S. Sojczyńskiego ps. „Warszyc” Sr 786/46.

⁴⁰ AIPNŁ, IPN Ld pf 12/2222, Materiały operacyjne UB. Dossier Alfonsa Olejnika „Babinicza”, k. 26; Relacja A. Sikorskiego ps. „Jędrus” z 21 IX 2003 r. (w zbiorach autora).

⁴¹ Dzięki staraniom rodziny Olejników odnaleziono miejsce tajnej mogiły kpr. Mieczysława „Szarego”. Obecnie jest to Cmentarz Parafialny w Wieluniu pod murem, obok skromnego pomnika poświęconego Konspiracyjnemu Wojsku Polskiemu (ustalenia autora).

⁴² Relacja K. Olejnika z 13 IX 2000 r.; Relacja A. Sikorskiego ps. „Jędrus” z 21 IX 2003 r. (w zbiorach autora).

⁴³ Tamże.

lezione przy nim dwa pistolety i ryngraf, UB w Warszawie wszczął przeciwko niemu śledztwo, które doprowadziło do zdekonspirowania Olejnika. Dnia 29 grudnia 1946 r. przewieziono go do WUBP w Łodzi⁴⁴. Podczas dwumiesięcznego brutalnego śledztwa (9 XI 1946 r. – 3 I 1947 r.) oraz rozprawy sądowej Alfons Olejnik zachował heroiczną i godną postawę żołnierza Armii Podziemia, przyjmując na siebie odpowiedzialność za czyny, które wyszły poza ramy jego rozkazów i miały potwierdzenie w archiwum KWP. Wyrokiem WSR w Łodzi z dnia 9 I 1947 r. został skazany na karę śmierci⁴⁵. Prezydent KRN-u decyzją z dnia 14 I 1947 r. nie skorzystał z prawa łaski⁴⁶. Wyrok wykonano dnia 18 II 1947 r., dzień przed wyborami do Sejmu⁴⁷. Do dziś nie ustalono mogiły komendanta wieluńskiego batalionu SOS „Oświęcim”. Prywatne śledztwo, dotyczące zdrady dowódcy i jego zagadkowego postrzelenia, oraz jak doszło do całkowitego rozpracowania struktur baonu KWP „Oświęcim”, trwa do dzisiaj⁴⁸.

Po 50 latach oszczerstw, odbierających honor i godność dowódcy oddziału SOS „Oświęcim” i jego podkomendnym, Sąd Okręgowy w Łodzi w dniu 30 lip-

⁴⁴ Jan Wieczorek „Hubert”, „Zator”, żołnierz AK, służył w kompanii z Olejnikiem do XI 1944 r. W sierpniu 1946 r. był kierownikiem młyna parowego w Malborku; w niewyjaśnionych okolicznościach pojawia się na ziemi wieluńskiej. Najprawdopodobniej aresztowany przez UB i Informację Wojskową, włączony był do sprawy rozpracowania i likwidacji komendanta S.O.S. KWP „Oświęcim”. Łapie kontakt z dowódcą jednostki KWP por. „Babiniczem”, po czym był przyjęty do oddziału w sierpniu 1946 r. Po rozwiązaniu zgrupowania 6 listopada, Wieczorek udaje się z Olejnikiem do Warszawy i wystawia go służbom UB 8 listopada 1946 r. Z akt śledczych Alfonsa Olejnika wynika, że „[...] Pochwycenie Olejnika vel Orlińskiego miało miejsce w dniu 8 listopada 1946 r. na ulicy Chłodnej 22 dzielnica Wola, na kwaterze warszawskich prostytutek. Sprawcą postrzelenia był Jan Wieczorek”. Fakty dotyczące aresztowania najprawdopodobniej są sfabrykowane i wykorzystane jako zasłona przed ujawnieniem prawdziwego sprawcy notabene agenta Informacji Wojskowej. Zob. Relacja K. Olejnika z 20 VII 2001 r. (w zbiorach autora); T. L e n c z e w s k i, *Skazany przez swoich*, „Karta”, 1992, nr 9, s. 9; AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Raport specjalny kierownika sekcji I Wydz. III UBP na miasto Warszawę chor. Eugeniusza Liszczaka z 25. listopada 1946 r., k. 47.

⁴⁵ Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi pod przewodnictwem mjr Piotra Adamowskiego, por. Wacława Bohatyrewicza, z udziałem prokuratora mjr Feliksa Aspisa i obrońcy adwokata Jana Załęskiego, skazał w czwartek 9 stycznia 1947 roku Alfonsa Olejnika „Babinicza” na karę śmierci. AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47.

⁴⁶ AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Prośba o ulaskawienie z dn. 10 stycznia 1947 r., k. 111. Prośba o ulaskawienie jest prawdopodobnie sfabrykowana. Widniejący podpis A. Olejnika jest fałszywką – (ustalenia Kazimierza Olejnika).

⁴⁷ Decyzja odmowna z 14 stycznia w sprawie ulaskawienia. Na piśmie sporządzono również notatkę o wykonaniu wyroku na Alfonsie Olejniku z datą 18 stycznia 1947 r. z pieczętą zastępcy szefa WSR w Łodzi mjr Leo Hochberga. AIPNŁ, AWSRŁ, Akta sprawy Sr 7/47, Protokół wykonania kary śmierci dn. 18 stycznia 1947 r. podpis: prokurator - Aspis, lekarz Kertenbauen i dowódca plutonu egzekucyjnego Strycharski, k. 109.

⁴⁸ Relacja K. Olejnika z 13 IX 2002 r. (w zbiorach autora).

ca 1999 roku dokonał rewizji wyroku z 1947 r. i zrehabilitował por. Alfonsa Olejnika. Czyny Jego oraz podległych mu żołnierzy uznano za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego⁴⁹.

Świadectwem tamtych tragicznych wydarzeń są przydrożne i cmentarne ślady pamięci o poległych żołnierzach KWP z batalionu S.O.S. krypt. „Oświęcim”, znajdujące się w miejscowościach Skomlin w Wieluńskim, Danków i Parzymiechy, w pow. częstochowskim⁵⁰.

W hołdzie wielkiemu patriocie - oficerowi II Konspiracji, bohaterskiemu synowi ziemi wieluńskiej, uczestnikowi antykomunistycznego Powstania - Rada Gminy Skomlin nazwała jedną z ulic tej miejscowości imieniem por. Alfonsa Olejnika „Babnicza”.

⁴⁹ Dokumenty rewizyjne Sądu Okręgowego w Łodzi, akt. IV Ko 58/98 Ud z dnia 30 lipca 1999 r. (w zbiorach K. Olejnika).

⁵⁰ A. Siwiński, *Przydrożne i cmentarne ślady II wojny światowej*, „Gazeta Częstochowska”, 2004, nr 1621; Strona internetowa: www.gazetcz.com.pl